

תענית ז-ב

עניין: קניין התורה

רבי צדוק הכהן חשבנות חרוץ אות ז' שקל השלם, והוא האין דשם אין השגה. כי כל השגת אדם אין בו שלימות דכולו מלא חסרונות, וכל השגתו הוא רק מצד זה שתשוקתו למילוי חסרונותיו, דבעל חסרון משתוקק להשלמה. וכמו שכתבו קמאי בטעם מדות הארון הכל חצאים⁶⁷ שזהו הכלי קיבול לדברי תורה. ועל דרך שאמרו (שהש"ר א, ב) דדברי תורה מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך. ובתענית (ז, רע"ב) דאי הווי סני הווי גמירי טפי,⁶⁸ והכוונה על כיעור נפשו מצד החסרונות שבשרשו. דעל כן ניתנה תורה לבני אדם ולא למלאכים, כמו שאמרו בפרק רבי עקיבא (שבת פט, א) דאמר להם כלום יצר רע יש ביניכם.⁶⁹ ועל כן לא בשמים היא (דברים ל, יב), דעיקר השגת דברי תורה הוא רק מצד מה שמכיר חסרונו, ושצריך השלמה על ידי הדביקות בקונו יתברך שהוא המשלימו, וכשאני לעצמי מה אני והוא כמו פלג גוף. ועל כן החכמה שהוא תחלת השגה יש מאין רמוזה במחצית השקל, ואין שלימות אלא אצל הש"י,

מהר"ל דרך חיים פ"ו ב"ז הקניין הי"א למחזיקים בה", מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף דברי תורה הקטנים מחדדין את הגדולים. והיינו דאמר רבי חנינא, הרבה תורה למדתי מרבתי, ומחבירי יותר, ומתלמידי יותר מכולם, עד כאן. והטעם הוא מבואר מאד, כי הדבר דומה לעץ שאין מקבל האור⁷⁰³, וכן התלמיד חכם גדול, מפני שהשגתו גדולה מאד, לכך אין מתחיל לשאול ולפלפל בחכמה, לפי גודל השגתו ופשיטות שכלו, אין בו פלפול, דהיינו השאלה. וצריך אל כל פלפול שאלה, לאפוקי הגדולים, אין בהם השאלה⁷⁰⁴. ולפיכך אמר שהקטנים מחדדים את הגדולים, מפני שהם שואלים ביותר⁷⁰⁵, ואז צריך החכם להשיב. ומדמה זה לעץ קטן שהוא מדליק את הגדול, שהאש נאחז ביותר בקטן. וכך הוא הקטן, הוא התחלת השאלה והפלפול. ולכך אמר "בפלפול התלמידים", שעיקר הפלפול מן התלמידים, שהם מקשים ושואלים כהלכה⁷⁰⁶. ולפיכך אמר "הרבה תורה למדתי מרבתי", מפני שהם מסרו לי החכמה⁷⁰⁷. "ומחבירי יותר מהם", מפני שהם שואלין זה את זה, ועומדים על עיקר החכמה⁷⁰⁸. "ומתלמידי יותר מכולם", כי הם מפלפלים ומחדדים יותר בשאלה שלהם מן הקושיות, ומתרחבת ההלכה על ידי קושיות⁷⁰⁹, ודבר זה מבואר⁷¹⁰.